

آقا میرزا احمد - حاج محمد اسمعیل کاشف ۲۳ رأی
با ۲۲ رأی .
کسر اعضاء کمیسیون تفتیش مالیه .
آقای فهیم الملک با رأی آقای عز الملک با ۲۴ -
رأی آقای شاهزاده ابوالقاسم با ۲۴ رأی آقای میرزا
رضاخان با ۲۱ رأی - آقای میرزا کیخسرو با ۲۱ رأی
آقایان میرزا کیخسرو و عز الملک از عضویت
کمیسیون تفتیش مالیه استعفا نموده و اظهار شد عوض
ایشان در جلسه دیگر انتخاب میشود آقای وکیلالتجار
از عضویت کمیسیون تفتیش گندم و نان استعفا نمود
رأی پورت کمیسیون قوانین مالیه و عدلیه و تفتیش مالیه
و فوائد عامه مشعر با انتخاب هیئت رئیسه آن کمیسیونها
بتفصیل ذیل خوانده شد در کمیسیون قوانین مالیه -
آقای مؤتمن الملک ریاست و آقای حسنعلیخان نیابت
ریاست و آقای حاج عز الملک بسمت منشی و آقای
فهیم الملک بمخبری .

کمیسیون عدلیه - آقای حاج شیخالرئیس
بر ریاست و آقای صدرالعلماء به نیابت ریاست و آقای
سلیمان میرزا منشی و آقای شیخ ابراهیم بمخبری
کمیسیون تفتیش مالیه - آقای فهیم الملک
بر ریاست و آقای میرزا رضاخان بسمت منشی و شاهزاده
ابوالقاسم میرزا بمخبری

در کمیسیون فوائد عامه - پست و تلگراف
آقای دکتر اسمعیل خان بر ریاست و آقای دکتر
علیخان به نیابت ریاست و آقای شیبانی بسمت منشی
و آقای منتصر السلطان بمخبری انتخاب شدند .

صورت استیضاح هشت نفر از نمایندگان
محترم راجع به تعیین بنان السلطنه به پیشکاری مالیه
خراسان و اضلوفه یکصد هزار تومان بمالیات آنجا
قرائت شد .

رئیس اظهار داشت سه چهار روز قبل آقای
آقا سید محمد باقر ادیب لزوم برای معالجه چشم
تقاضای امتداد ده روز بر مرخصی یکماهه خود
نمودند چون فوریت داشت اجازه ده روز مرخصی
بایشان داده شد لازم بود استحضاراً بعرض مجلس برسد

طرح آقای ادیبالتجار و جمعی از نمایندگان
راجع بموقوف شدن ادارات بلدیة موقتاً در مملکت
و ارجاع وظایف آن به ادارات حکومتی و نظمیة
قرائت و بکمیسیون مبتکرات رجوع گردید آقای متین
السلطنه تقاضا نمود رأی پورت کمیسیون معارف راجع
بروزنامه رسمی جزء دستور این جلسه گذاشته و مطرح
شور شود در این خصوص رأی گرفته با اکثریت تصویب
و رأی پورت کمیسیون معارف راجع بطرح مزبور قرائت
و در کلیات آن مذاکرات لازمه بعمل آمده .

پس از آن برای داخل شدن در شور رأی گرفته
به اکثریت تصویب و پس از مشاوره لازمه چون در
جلسات سابق فوریت آن تصویب شده بود لهذا به
رأی پورت کمیسیون رأی گرفته بمضمون ذیل تصویب
گردید .

ماده ۱ - در تحت مراقبت و نظارت وزارت
داخله بمخارج دولت در پایتخت روزنامه رسمی ایران
تأسیس میشود که حاوی خواهد بود دستخطهای سلطنتی
و احکام وزارتخانه ها و اعطای امتیازات و وثائق و
هزل و نصب و قوانین موضوعه و صورت مشروح جلسات
دارالشوری ملی و هر گونه مطالب رسمی دیگر و لت

رأی پورت کمیسیون عدلیه و ولایه قانونی ثبت اسناد قرائت
و از ماده ۵۱ تا آخر ماده ۶۶ شور اول بعمل آمد در ضمن
شور مواد آقای مشیرالدوله چند فقره اصلاح پیشنهاد
نمود بکمیسیون رجوع گردید در ضمن شور ماده (۵۴)
بعضی از نمایندگان محترم چند فقره پیشنهاد نمودند
بتقاضای مخبر کمیسیون رجوع گردید که بملاحظات
ثانوی مطرح شور شود .

رئیس جلسه آتیه را بر روز چهارشنبه و دستور آن
را بقرار ذیل اعلام نمود .
رأی پورت کمیسیون خارجه راجع به استخدام
مستخدمین گمرک بودجه مجلس شورای ملی - شور
در بقیه لایحه قانونی ثبت اسناد مجلس مقارن مغرب
ختم گردید .

جلسه ۱۵۸

صورت خلاصه مجلس روز چهارشنبه
۱۵ شهر شوال ۱۳۲۸

مجلس تقریباً سه ساعت قبل از غروب آفتاب
در تحت ریاست آقای ذکاء الملک تشکیل شد صورت
مجلس روز سه شنبه ۱۴ قرائت گردید .

غائبین بدون اجازه : آقایان مرتضی قلی خان
بختیاری - قوام الاسلام - آقای نوبری - حاج میرزا آقا
آقاسید علی آقا - صدیق حضرت - آقاسید محمد رضا
میرزا علی اکبر خان دهخدا - سپهبد اعظم .
غائب با اجازه آقای حاج فاتح الملک .

آقایانیکه بوقت مقرر حاضر نشده اند - آقای
وحید الملک - آقا شیخ محمد - معاضد السلطنه - حاج
وکیل الرعایا - طباطبائی - محمد هاشم میرزا - حاج
آقا - آقا شیخعلی - آقا شیخ محمد علی بهجت -
سردار اسعد - حاج امام جمعه - میرزا رضاخان .
مریض - آقای حاج مصدق الملک .

رأی پورت کمیسیون داخله مشعر با انتخاب آقای
حاج فاتح الملک بر ریاست و آقای نیر السلطان به نیابت
ریاست و آقای میرزا رضاخان بسمت منشی و آقای
حاج شیخعلی بمخبری خوانده شد .

برای انتخاب دو نفر کسر اعضاء کمیسیون تفتیش
مالیه بجای آقایان میرزا کیخسرو و عز الملک وره
توزیع آقایان حسنعلی خان لواءالدوله میرزا دادخان
بحکم قرعه معین و برای استخراج آراء باطابق
دیگر رفتند .

رأی پورت کمیسیون مبتکرات مشعر با انتخاب آقای
شیخ ابراهیم بر ریاست و آقای لسانالحکماء به نیابت
ریاست و آقای محمد هاشم میرزا بسمت منشی و آقای
آقاسید حسین اردبیلی بمخبری خوانده شد .

بقیه رأی پورت کمیسیون عدلیه و ولایه وزیر راجع
بقانون ثبت اسناد قرائت و از ماده ۵۷ تا آخر ماده
۶۶ شور اول بعمل آمد در ضمن شور مواد بعضی از
نمایندگان محترم چند فقره اصلاح پیشنهاد نمودند
بکمیسیون عدلیه رجوع گردید آقای عز الملک تقاضا
نمود چون اصل ۳۴ و ۱۳ قانون اساسی بایکدیگر
متضاد بنظر میآید بکمیسیون تفسیر اصل هفتم قانون
اساسی زغیره رجوع شود در این دو ماده ملاحظه
نظرات خود را بمجلس رأی پورت دهند این تقاضا پذیرفته
و بکمیسیون تفسیر اصل هفتم قانون اساسی رجوع گردید
نتیجه استخراج آراء دو نفر کسر اعضاء کمیسیون
تفتیش مالیه بتفصیل ذیل خوانده شد .

وکیلالتجار - آقایان نیر السلطان و حاج
میرزا رضاخان ۱۸ رأی - هریک با ۱۶ رأی
بین آقایان نیر السلطان و حاج میرزا رضاخان
قرعه کشیده آقای حاج میرزا رضاخان بحکم قرعه
بعضویت کمیسیون تفتیش مالیه معین شدند پیشنهاد
ده نفر از نمایندگان قرائت شد مشعر بر اینکه بقیه لایحه
مستخدمین خارجه از وزراء خواسته شود هر چه زودتر
از مجلس بگذرد و مشغول با اجرای آن شوند بعضی
از نمایندگان محترم را عقیده این بود هر قدر از آن
لایحه از مجلس گذشته وزراء باید مشغول اجرای
آن و جلب مستخدمین خارجه شوند تا اتمه آن از
مجلس بگذرد .

شاهزاده سلیمان میرزا شرحی راجع بتفتیش
امر گندم و نان بتقاضای آقای ادیبالتجار شفاهماً
بیان نموده اظهار داشت رأی پورت کتبی کمیسیون
هم تقدیم مجلس خواهد شد .

رئیس جلسه آتیه را بر روز پنجشنبه اعلام و
اظهار داشت دستور جلسه آتیه بقیه دستور سابق است
و عجلتاً ده دقیقه تنفس است و پس از تنفس برای پاره
مذاکرات جلسه خصوصی خواهد بود .
(مجلس علنی نیم ساعت بغروب مانده ختم گردید)

جلسه ۱۵۹

صورت مشروح روز پنجشنبه
۱۶ شهر شوال ۱۳۲۸

مجلس دو ساعت و نیم قبل از غروب آفتاب خصوصی
و در نیم ساعت بغروب علناً در تحت ریاست آقای
ذکاء الملک تشکیل شد .
صورت مجلس روز چهارشنبه را آقای معاضد الملک
قرائت نمود .

کسانیکه در جلسه قبل غایب بودند آقایان
مرتضی قلیخان بختیاری قوام الاسلام - نوبری - حاج میرزا
آقا - آقاسید علی آقا - صدیق حضرت - آقاسید محمد رضا
دهخدا - سپهبد اعظم .

بی اجازه - آقای حاج فاتح الملک با اجازه آقایان
وحید الملک ۲۰ دقیقه آقا شیخ محمد خیابانی پانزده
دقیقه - معاضد السلطنه ۲۰ دقیقه حاج آقا ۲۰ دقیقه - آقا
شیخعلی ۲۰ دقیقه حاج امام جمعه ۲۰ دقیقه سردار اسعد
۲۰ دقیقه حاج امام جمعه ۲۰ دقیقه آقا میرزا رضاخان
نائبینی ۱۵ دقیقه از سر وقت غیبت نمودند آقای حاج
میرزا زین العابدین قمی مریض بودند .

رئیس - در باب صورت مجلس ملاحظاتی
هست؟ بفرمائید .

دکتر علی خان - بنده میخواستم عرض کنم
که همه روزه در صورت نوشته میشود که مجلس سه
ساعت قبل از غروب آفتاب تشکیل میشود در صورتی
که بجلسه گذشته بنده مخصوصاً ساعات خودم را نگاه کردم
و از دو ساعت هم کمتر بود و امروز هم جلسه خصوصی
در دو ساعت و نیم قبل از غروب تشکیل شد و ضمناً
لازم است عرض کنم که در سابق قرارداد داده بودید
رئیس ساعت سه بغروب تشریف بیاورند مجلس چه
و کلاً حاضر باشند و چه حاضر نباشند و حالاً نمی دانم
چه شده که باینقرار عمل نمود و استدعا میکنم که
بهر این است این کار را معمول دارید شاید جلسات
به موقع مقرر منعقد شود .

حاج شیخعلی - جزو کسانی که سر وقت حاضر نشده بودند اسم آقا شیخعلی خوانده شد و بینه اشتباهی شود خوب است که شیرازی و خراسانی راهیسه بنویسند که رفع اشتباه بشود .

آقا شیخ محمد - اسم بنده را جزء اسامی فائزین سر وقت نوشته بودند که روز چهارشنبه در آمدم و اگر هر روز هم بنده را غایب بنویسند حرفی ندارم چون سوء ادب است که عرض کنم ولی عرض میکنم که بنده فقط روز سه شنبه دیر آمدم و روز چهارشنبه سر موقع حاضر بودم .

محمد هاشم میرزا - بنده می خواستم مرض کنم خوب است ترتیبی داده شود که اشخاصی که ده دقیقه دیر می آیند در صورت مجلس قید شود این که همه را می نویسند سر وقت حاضر نشدند به عقیده بنده صحیح نیست .

رای شاهزاده سلیمان میرزا بجای ایشان بمغبری معین شد .

رئیس - چون این اوقات يك تلگرافی از حضرت اقدس آقای نایب السلطنه رسیده بود و مشعر بر دربار اینکه بعضی نظریات ایشان داشتند و میخواستند کاملاً اطمینان حاصل کنند که نمایندگان ملت اعضاء محترم مجلس شورای ملی هم بانظریات ایشان موافق هستند یاخیر و چون معلوم بود که نمایندگان هم کاملاً بانظریات ایشان موافق هستند این است که صورت تلگرافی نوشته شده که مغایر بود و برای استحضار نمایندگان خوانده میشود

[آقای میرزا ابراهیم خان - تلگراف جوابیه را که در شماره ۱۰۸ روز شنبه ۱۸ درج کردیم قرائت نمودند.]

فهییم الملك - برای اینکه آقای نایب السلطنه کاملاً مقصودشان بمل آمده باشد از بابت این تلگراف خوب است تمام نه ایندگان این تلگراف را اعضاء کنند و با اعضاء تمام نمایندگان مغایره شود (گفتند صحیح است)

رایورت کمیسیون خارجه راجع بمستخدمین گمرک را آقا میرزا ابراهیم خان قرائت - که لایحه وزارت مالیه راجع بتجدید کتترات مسیو دلبیه مسیو کینه دوت لولو - که رئیس موفق وزوین مستخدمین گمرک برای مدت سه سال که از طرف مجلس شورای ملی بکمیسیون خارجه رجوع شده بود مطرح مذاکره کردید .

وزارت مالیه تقاضا کرده بود که بمسیو دلبیه و مسیو کینه که اولی حالیه سالی ۲۰۲۳۰ فرانک دویمی بیست هزار فرانک حقوق دارد سال اول (۱۲۰۰۰) فرانک سال دوم (۲۲۰۰۰) فرانک سال سیم (۲۳۰۰۰) فرانک و بمسیو اوت و مسیو لولو که حالیه هر يك سالی ۱۸۰۰۰ فرانک حقوق دارند سال اول ۱۹ سال دوم ۲۰ سال سیم ۲۱۰۰۰ فرانک و بمسیو کلا که ۱۸۰۰۰ فرانک دارد سال اول ۱۸۰۰۰ فرانک سال دوم ۱۹ هزار فرانک و سال سیم ۲۰ هزار فرانک کرئیس و مسیو هوفن که حالیه هر يك ۱۳ هزار فرانک بمسیو ژوین که ۱۲۰۰۰ هزار فرانک حقوق دارند هر سالی ۱۶ هزار فرانک حقوق داده می شود .

کمیسیون خارجه پس از مذاکره در دو جلسه که در یکی از آنها وزیر مالیه و معاونان حاضر بودند از این ترتیب اضافه حقوق را فوق العاده دانسته ولی بعضی اینکه ترتیب گمرک که اداره مهمی است از هم کسبخته نشود تصویب نمود که بمسیو دلبیه ۳ سال هر سالی هزار فرانک اضافه مواجب ۲۱۲۳ فرانک بمسیو کینه سالی هزار فرانک اضافه حقوق (۱۹۰۰۰) یعنی هزار فرانک اضافه حقوق بمسیو کرئیس و مسیو هوفن و مسیو ژون هر يك سالی هزار و پانصد فرانک (۱۴۵۰۰) فرانک داده شود ثانیاً وزیر مالیه به کمیسیون خارجه اظهار نمود که مستخدمین گمرک قرارداد کمیسیون را قبول نکرده اند تقاضا می نمایند برای دلبیه و کینه سالی (۲۱۵۰۰) یعنی هزار و پانصد فرانک اضافه مسیو اوت و مسیو لومالی (۱۹۵۰۰) هزار و پانصد

فرانک اضافه بمسیو کلا سالی (۱۸۵۰۰) فرانک هزار و پانصد فرانک اضافه و بمسیو کرئیس و هوفن و ژوین سال اول [۱۴۰۰۰) فرانک سال دوم (۱۵۰۰۰) و سال سوم (۱۶۰۰۰) فرانک که سال اول هزار سال دوم دو هزار سال سیم سه هزار فرانک باشد داده شود برای مسیو ژوین که سال اول دو هزار و سال دوم سه هزار سال سیم چهار هزار فرانک اضافه حقوق خواسته اند کمیسیون خارجه چون اظهار رای خرد را کرده بود دیگر اظهار عقیده در باب پیشنهاد ثانی وزیر مالیه نکرده به تصویب مجلس واگذار می نماید ولی در این موقع لازم می داند یاد آوری نماید که نباید اهمیت اداره گمرک را از نظر مجموع کرد طوری کرد که وقتی مستخدمین اروپائی از این اداره اسباب بی ترتیبی گمرک شود حال که از طرف وزارت مالیه خیلی دیرتر از انوقعی که لازم بود لایحه کتترات مستخدمین گمرک بمجلس تقدیم شده است باید خیلی دقت کرد که اسباب بی نظمی اداره فراهم نیاید .

منتصر السلطان - بنده این مستخدمین اروپائی را که هشت نفر هستند و شش نفر از آنها اجزاء اداره گمرک میباشد و دو نفر از آنها در اداره تذکره یعنی یکی در اداره تذکره اسلامبول و یکی در اداره تذکره تفقازیه که راجع بوزارت خارجه هستند و در آنها مستخدمند اطلاع دارم ولی آن سه نفری را که در انتهای این اسامی نوشته شده است و تازه آمده اند اطلاعی ندارم این عمده را که عرض کردم میدانم که کتترات آنها تجدید شود و آن اسامی هم که کمیسیون تصویب کرده است که اضافه مواجب بآنها داده شود بنده هم همانقدر را تصویب میکنم و زیاده بر آن را عقیده ندارم ولی آنچه فرقی دیگر را که سه تا آنها اخیراً گمرک هستند و دوتای آنها با اسم وزارت امور خارجه شناخته میشوند عقیده بنده این است که کتترات آنها تجدید نشود مگر بیک ترتیبی که بعد عرض خواهم کرد و بهمان دلیلی که تجدید کتترات اینها را عقیده ندارم و صلاح نمی دانم .

آقا سید حسین اردبیلی - اینجا بعضی نظراتی است که متوجه است بکمیسیون خارجه و بعضی هاهم راجع است بوزارت مالیه آنچه راجع است بکمیسیون خارجه چند فقره است از آن جمله تعیین نکردن میزان این حقوق را از روی قران و بنده به وزارت مالیه این اعتراض را نمیکنم برای اینکه شاید برای این بوده است که این يك میزان ثابت و يك نقد معتبری است و حق داشته است که کتترات را از روی آن ببندد ولی کمیسیون خارجه می بایستی این را معین کند برای اینکه این مجلس گذشت می رود بیرون مردم می خوانند و باید بفهمند که چقدر از پول ایشان باین مأمورین داده می شود این است که لازم بود کمیسیون در ذیل هر يك از این وجوه فرانک تومان و قران را هم بنویسد که تقریباً این مقدار فرانک چند قران و چقدر تومان می شود این يك ایرادی است که هیچ جوابی ندارد و راجع است بمغبری کمیسیون و خواهش می کنم از مغبر کمیسیون که در این خصوص در صورتی که جواب منطقی ندارد اصراً نداشته باشند در این که مدافعه نمایند تصویب این است که شاید ما ها بدانیم این مقدار فرانک بیول ایران

چقدر میشود ولی مردم ایران هم باید بدانند که این بیول ایران چقدر میشود دیگر اینکه این تصویب حقوق اگر چه مجری قانون این بود که کمیسیون بودجه و کمیسیون قوانین باید هم نظریات خود را در آن کرده باشند ولی بنده آنرا چندان اهمیت نمی دهم بجهت لزوم این مسئله و بجهت اینکه کمیسیون بودجه میزان کل عایدات ممالکتی را مطابق میکند و اینکه عایدی ما را امروز اجازه می دهد که این مقدار را تصویب بکنیم یا نمی دهد نظریات کمیسیون در این باب هیچ فرقی نمیکند در این باب و اینرا هم برای این عرض کردم که سایر آقایان امروز فرمایند که چرا این مسئله بکمیسیون بودجه نرفته است برای اینکه اگر به کمیسیون بودجه میرفت آن کمیسیون هم نظریات دیگر در این خصوص نداشت اینجا بعضی اضافه ها نوشته شده که بکفتری بنظر بنده زیاد است بجهت اینکه ما بعد از این مستخدمین اروپائی جلب خواهیم کرد و اگر اینجا این میزانها را که نسبت به مملکت ما کلی است تصویب کنیم این يك سابقه خواهد بود که حق می دهد به آنها که زیاد تر از اینها را از ما تقاضا کنند ما باید بدانیم بیک وزیر در ظرف سال چقدر تصویب کردیم بدهند یعنی بیستم چقدر حقوق باو میرسد آن وقت باید موازنه کنیم که این مستخدمین که از اجزاء جزو يك وزارتخانه هستند چه مقدار حقوق تصویب کنیم با این اوضاع مالیه مملکت که خودمان بهتر از هر کسی اطلاع داریم دیگر اینکه اضافه حقوق در صورتی است که خدمات شایان يك مستخدمی بنماید که مورد تحسین شده باشد و شاید هم دیده شده است این را آقای وزیر مالیه بهتر می داند و البته زحمات و اهتماماتی را که مأمورین گمرک نشان داده اند شاید موجب تحسین بوده است ولی ما از آن راه می توانیم یقین داشته باشیم بچسن خدمات آنها که بعد از ده سال به بیستم يك عمده از ایرانی ها در اداره گمرک در تحت ریاست اینها داخل خدمات گمرکی بوده و ترتیب اینها بطوری کامل شده که امروز از عمده اداره کردن گمرک بر می آیند این يك نکته خیلی می توانست ما را مطمئن کند به حسن خدمات اینها بدقیقتان بنده هنوز آن اطلاع را ندارم شاید سایر آقایان اطلاع داشته باشند و دیگر اینکه این بکفتری دیر بمجلس می آید برای اینکه مستخدم گمرک و یا رئیس يك اداره را بعد از وقت کتترات او را بمجلس نمی آورند که بگریزند اندک مدتی بانقضاه کتترات او ما زنده باید تجدید شود باید قبل از وقت بفرستند که ما ملاحظات خودمان را در آن بکنیم مثل اینکه اگر این مسئله زود تر بمجلس میامد شاید ما بعضی نظریات داشتیم که می نوشتیم و امروز بواسطه ضیق وقت هر قدر مذاکره کنیم نتیجه نخواهد داشت برای اینکه مدتی باقی نمانده و لازم است زود تر بگذرد يك نظریات دیگر هم تجدید این کتترات است برای سه سال بنده تصور میکنم که يك سال بیشتر از عمر دوره وکالت ما باقی نمانده است و آن وکلانی که بعد می آیند شاید این را تصویب

نکنند و ما از حالا يك مدت معینی را برای اینها قرار می دهیم که شاید برای بعدش بهتر از این قرار بدهند این است که بنده مدتی را بکفتری زیاد می دانم و بالاخره بنده درست یقین ندارم که آیا غیر از این اشخاصی که حالا کتترات آنها را می خواهند تجدید کنند اشخاص دیگر ممکن بوده است برای حضرت وزیر مالیه که مستخدم قرار بدهد بکمتر از اینها حقوق را یا بهمین میزان در حال برای تأمین انتظام گمرکات که بنده آن را خیلی اهمیت میدهم گمان میکنم که بهر شکلی باشد باید با جزئی تغییراتی این را تصویب کرد و چون می دانم که باید تصویب کرد بنده هم این را تصویب میکنم ولی عرض میکنم اگر ممکن است بعضی نظریات در آن بشود و بعضی تغییرات دادن جزئی باشد در آن بدهید البته خیلی بهتر است ولی اینجا يك استدعائی دارم و آن این است که بعضی از آقایانی که ذوق حرف زدن و شوق تکلم کردن را دارند استفاده می کنند از سمت و برای اینکه وظیفه مغبری را استیفاء کرده باشند تشریف خواهند آورد و در مقابل اظهارات يك نماینده ولو غیر منطقی هم باشد سمت مغبری بیانات خواهند نمود در صورتیکه وقت مانتک است و از آن اظهارات فائده هم نخواهیم گرفت این است که خواهش میکنم از آن آقایان که در مقابل اظهارات بنده جواب نگویند تا اینکه تکرار نشده بی جهت وقت ما تلف نشود .

وحید الملك - میخواستم عرض کنم که بنده مغبر حالیه کمیسیون نیستم ولی این مذاکره درباره بنده بوده است و در این خصوص اطلاعاتی هم دارم و حالا نمایانم که دفاع از این رایورت بنا بنده است یا با مغبر جدید کمیسیون ولی در هر صورت يك مغبری پایدار اینجا باشد که از ایراداتی که از طرف نمایندگان محترم میشود دفاع نماید .

رئیس - مغبر جدید این کمیسیون که هنوز رسمیت پیدا نکرده و مجلس هم کسی را به مغبری کمیسیون خارجه نمی شناسد غیر حضرت عالی را .

آقای میرزا احمد - بعضی از نظریات بنده را آقای آقا سید حسین فرمودند و در بعضی مطالب موافقم برای کمیسیون ولی میخواستم عرض کنم خوب است يك شرطی بشود که این اشخاص در این سه سال اشخاصی را که بتوانند قائم مقام آنها بشوند ترتیب بکنند که ما بعد از این مدت محتاج بآنها نباشیم که کتترات را تجدید کنیم اگر چه بدقیقتان می بینم که تا بحال همچو کاری را نکرده اند و با این شرط اگر مدت هم سه ساله باشد و چندان ضرر ندارد و بنده رای کمیسیون را در این باب تصویب میکنم .

وکیل التجار - بنده گمان میکنم در این مواد خیلی نظریات مختصر است فقط يك فرمایش آقای آقا سید حسین اردبیلی را عرض میکنم اینکه فرمودند که ما خواهش میکنم يك ساله قرار بدهند برای اینکه شاید نمایندگان بعد يك نظریات دیگری

داشته باشند گویا این مسئله اساساً صحیح نباشد بجهت اینکه خیلی امورات هست که ما مجبوریم برای چند سال قرار بدهیم و نمی توانیم ما همیشه ملاحظه این را بکنیم که میشود نمایند گمانیکه بعد می آیند نظریات دیگری داشته باشند که مخالف با نظریات ما باشد والا این دلیل ما باید مثلا دو ماه آخر دوره مانده هیچ داخل کاری نشویم بجهت اینکه تجدید انتخاب نزدیک است و آن وکلانی که بعد انتخاب میشوند شاید نظریاتشان مخالف با نظریات ما باشد بلامرغه بنده تصدیق میکنم رایورت کمیسیون خارجه را باین ملاحظه که ما تا امروز واقماً قسمی از اداره گمرک نشیندیم بنده که تا امروز شخصاً هم چه چیزی نشیندیم معلوم نمی کنم از اداره گمرک گفته شود و این هم معلوم است که احسن اداره کردن مدیرهای این اداره است و حالا بنده از جاهای دیگر خبر ندارم ولی پارسل در اینجا در گیلان دیده ام اشخاصی را که خودشان قابلیت قبول کار را داشته اند و توانسته اند استفاده بکنند از عملیات این روسای ادارات و آنها خیلی خوب حاضر شده و ذوق دارند و در خراسان دیدم که دو سه نفر خیلی قابل میباشد و اگر بنا بشود خودشان خیلی خوب میتوانند اداره بکنند بلکه در موقع بودن رئیس هم خودشان اداره میکنند ولی وقتیکه از يك کسی مابدی ندیدیم و اداره که باو رجوع شده است تا اندازه صحیح اداره کرده است خدمات او را غنیمت شمرد و تجدید کرد این نکته را هم باید دانست که بعضی میفرمایند این کتترات یکساله باشد بلکه ترتیب دیگری داده شود بنده عرض میکنم کسانی را که مدتی کار کرده و آشنا بآن کار شده و مواظبت داشته است باید تا يك اندازه غنیمت دانست زیرا که ما عجالتاً بجهت اینکه مستخدمین خارجه را مجبوراً لازم داریم برای اداره کردن کارها هر وقت بخواهیم تجدید کتترات آنها را بکنیم و تغییر بدهیم آقایان مسبقاً مبلغ گزافی تفاوت خرج داریم و يك مبلغی خسارت با وارد میشود بلامرغه بلامدتی هم وقت ما ضایع میشود و بنده عقیده ام در اینجا آن چیزی است که کمیسیون رای داده است که يك میزان باشد برای اینکه در هیچ جا مرسوم نیست که هر ساله يك اضافه حقوق بآنها داده شود اگر يك کسی درست و صحیح خدمت کرد اگر در مقله خدمات او میخواهند يك اضافه منظور نمایند ممکن است در هر موقعی که قرار داد او تجدید میشود آن اضافه را منظور نمایند اگر اینکه هر ساله بر حقوق و مبلغ مواجب او افزوده میشود صحیح نیست و بنده همان مبلغی را که کمیسیون تصویب کرده صحیح میدانم .

حیدر میرزا - بعضی از عقاید بنده گفته شد و مذاکره گردید ولی همین قدر عرض میکنم که خوب است آنکهای این کتترات را دو ساله قرار بدهد برای اینکه بکفتری را که بیه مقتضیات وقت را ملاحظه کرد و باقتضای وقت راه رفت .

آقا شیخ محمد خیابانی - در دو سه روز بیشتر بنده هم نظریاتی در این خصوص داشتم که مقتضی است عرض کنم در میان این اشخاص ما سراغ داریم اشخاصی را که خیلی قابل تجدید باشند چنانچه اگر اداره مقتضی گمرک ملاحظه فرمائید باید بنظر

بعضی برسد که در دوره انقلاب آذربایجان با آن کثرت تعدیات در آن صفحات بود مستخدمین و مأمورین که برای تفتیش آنجا وارد میشدند اگر مسامحه نکنند و سهل انگاری نمایند خیلی مال التجاره بقاجاق میبرند که هیچکس استرداد نمیکند و از این باب مدخل گمرک کم میشود ولی اشخاصی هستند که بقاجاق در پست خودش سعی هستند و نمیکند که بقاجاق بگردانند و آنوقت البته مدخل گمرک زیاد خواهد شد چنانچه بنده تشکر میکنم که از مستخدمین که در آن وقت در سرحد جلفا بودند بنده خود خدماتی را از آنجا دیدم که در واقع هیچ ایرانی این جور خدمت نمیکند و در خصوص واردین و مسافرین و اشخاصیکه میخواهند بقاجاق بگردند در کمال جدیت آنها را آزرده و نمیکند از دنبال التجاره آنها بقاجاق گذشته خللی از این باب بامر گمرک برسد اینست که بنده در باب گمرک چون اطلاعات دارم پیشنهاد میکنم که در باره یکی یکی آنها رای گرفته شود.

حاج سید ابراهیم - البته آقابانیکه اطلاع

دارند تصدیق میکنند خدمات آنها را البته از برای حسن خدمات آنهاست که تا اینک کثرت آنها را تصدیق میکنند ولی بنده اینجا که ایراد دارم کار جواب صحیحی در باب آنها داده نشود نمیتوانم رای بدهم یکی همین میزان وجه است که چرا از روی قران پول خودمان فرار ندهند اینک بعضی ها میکوشند برای این است که قران تغییر میکنند و مرانک تغییر پذیر نیست بنده عرض میکنم اگر بعلت تصور نکنیم البته آنها تمیز میکنند ل اینک همیشه تومان ما تومان قران ما قران است و یکی هم در مدتش است ولی به ملاحظاتی که آمدن کرات معلوم می شود وقتی باقی نیست که ما کم و حقه در آن مذاکره کنیم از این جهت بنده هم عرض نمی کنم و همین قدر عرض می کنم که سه سال ران ریاد میدانم اگر کمتر بشود هر است پیشنهادی هم عرض کرده ام.

رئیس - آقای حاج سید ابراهیم و آقای شیخ محمد

هر یک پیشنهادی کرده اند خوانده میشود (افامیرزا ابراهیم خان دو فقره پیشنهاد من بوری را قریب به مضمون ذیل قرائت نمود این بنده پیشنهاد میکنم که چون دلیلی بر لزوم تجدید این کثرت فقط تنگی وقت است یک ساله تجدید کثرت بشود که در این مدت بتوانیم درباره مستخدمین گمرک ترتیبی بدهیم.

پیشنهاد آقای شیخ محمد خیابانی این بنده پیشنهاد می کنم که مدت کثرت مستخدمین یک ساله تجدید و در آمد خدای یک دمه رای گرفته نشد جدا جدا اخذ رای شود.

رئیس - در خصوص قسمت دوم این تقاضا

آقای شیخ محمد رای لازمیست البته تقاضای کرده اند و بموجب آن جدا جدا رای خواهیم گرفت ولی در قسمت اول آن باید مذاکره رای گرفته شود.

فهمیم الملک - اینجا دوسه مطلب مذاکره

شد که بنده بعضی از آنها را اطلاع دارم چون خودم تا اندازه داخل آن مطلب بوده ام لازم است عرض کنم در خصوصی فرانک که اینجا مذاکره شد عرض می کنم که اگر وزارت مالیه یک مبلغی را تعیین می کند و میسکت که قیمت این فرانک این اندازه است آن وقت می شد گفت که غلط است برای این که آنها پولشان تغییر

پذیر نیست و ثابت است و در هر جای عالم که کثرت می دهند یا از روی دلار یا مانات از روی فرانک قرار می دهند و پولشان همیشه بیک میزان ثابتی است باین مناسبت هر کدام از آنها که می آیند از میزان فرانک حقوق خود را تعیین می کنند شاید در شش ماه یا یکسال دیگر اضافه یا کسر شود و اسباب زحمت فراهم نیاید و اینکه آقای مناصر السلطان فرمودند که آن پنج نفر را اطلاع دارم و سایرین را خبر ندارم ندهم از دوفر آنها بدرستی اطلاع دارم که آنها عجالتاً در وزارت خارجه بسمت تفتیش تدا کوه کاری کنند زیرا اول کاری که در ایام استبداد صغیر شد صدور یک فرمانی بود که در حقیقت یک اساسی را که در زمان استبداد کبیر تا اندازه درست اداره کرده بودند به هم زدند و آنکار تدا کوه بود که امرانی شده بود و در زمان استبداد صغیر او را یکساله معافه دادند بیک نفر به یکصد و پنجاه هزار تومان بنده در آن موقع جدیت کردم که آن فقره انجام نگردد زیرا که باین وسیله مال دولت را میبرند حتی اینک هفت هشت ماه بنده در این خصوص زود خورد کردم و نگذاشتم و بعد صورت حسابی آوردند که فایده تذکره از آن میزان سالی بیست و چهار هزار و هفتصد تومان شده بود و آن مسئله هم یک قدری ممد مراض بنده شد حالا هر طور شد به آقایان آدرسی نمی دهم همین قدر عرض می کنم هر طور بود آن فرمان را بهم زدم و نگذاشتم بگذرد چیزی را که بنده در وزارت خارجه اقدام کردم و انجام گرفت فرستادن این دو شخص بود یکی برای قفقاز و شمال مشرق ایران و یکی برای جنوب و مغرب و خاك عثمانی ذیل بوسطه مابندی تذکره قفقازیه از اول سنه تنگور ذیل تا اول این تایل گذشته که هفت سال بود سالی یک صد و پنجاه هزار تومان بود و قدر متوسطه شود که داخله درآمد سالی یکصد و پنجاه هزار تومان بود در سنه تنگور ذیل تذکره قفقاز ۸۳ هزار تومان عمل کرده است و تذکره داخله ۱۴۹ هزار تومان که روی هم رفته ۲۱۹ هزار تومان میشود در هذاه سنه تذکره قفقاز تقریباً ماهی ده هزار تومان عایدی داشته است و تذکره داخله در چند ماه اول سال متجاوز از یکصد هزار تومان علاوه بر عایدات اول سال گذشته عمل کرده است که اینها بواسطه تفتیش این مفتشین شده است که تقریباً با وجود اینکه در ترتیب ایاب و ذهاب مسافرین و در آمد آنها تفاوتی حاصل نشده است قریب دو بیست هزار تومان بعمل کرده آنها افزوده اند سالاً صورتهای دیگر هم راپورت داده اند که بنده نباید اینجا عرض کنم اگر آقایان خواسته باشند که بلا اطلاع حاصل کنند تشریف ببرند بوزارت خارجه و ببینند تا اینکه اطلاع پیدا کنند خلاصه این است که این دوفر خیلی خوب خدمت کرده اند اما آن یک نفر که بطرف اسلامبول فرستاده شده برای اسلامبول سالی ۱۰ هزار تومان تمیر فرستاده میشود علاوه قریب ۵ هزار تومان مخارج سفارت آنجا داده میشود امسال که این شخص رفته است آنجا مقرری فونسلوگری و سفارت آنجا داده است و علاوه بر آن مبلغی بطهران فرستاده است و بنده تصور میکنم اینک دو بیست و سه صد هزار تومان بلکه علاوه بدولت رسانیده اند در واقع این خدمتیکه کرده اند میارزد باین که ما از خدماتشان اظهار رضایت کنیم

کثرت این مستخدمین را باید تجدید کرد که مثل سابق مشغول خدمت باشند و سر کار بیایند و این اندازه را هم که کمیسیون اضافه حقوق برای آنها تصویب کرده است صحیح می دانم و به عقیده خودم تصویب می کنم.

حاج سید ابراهیم - آقای فهمیم الملک فرمودند که این پیشنهاد به ملاحظه اداره تقنینیه بوده است ابتدا همچو نظری نبوده و بنده هم این نظر را نداشته ام بنده همانطور که در پیشنهاد عرض کرده ام که مدت این کثرت را یک سال قرار بدهیم که بعدها مجال داشته باشیم که صحیحاً در آن نظریات بنشایم و ترتیب صحیحی برای مستخدمین این اداره قرار بدهیم و حالا اگر این یک سال راه تصویب نکنیم شاید یک اداره منظمی که فعلاً داریم مختل شود و چون یک قدری وقت تنگ است از آن جهت این پیشنهاد را کردم ابتدا نظر بدوره تقنینیه نبود.

شیبانی - بنده هم تصدیق دارم که یک امریکه یک روزی بمجلس می آید نمی توان عجله کرد که در همان یک روز بگذرد باید آقایان مدت داشته باشند که نظریات خودشان را بکنند تا تحقیقات بشنایند امعان نظر بکنند تا اینکه از روی بصیرت و اطلاع آن کار از مجلس بگذرد ولیکن در این مورد عرض می کنم که هیچ مجاللی برای مانست و باید هر چه زودتر بگذرد ولی بدینقتان عرض می کنم که ما هر وقت در توی یک چاله افتادیم و مبتلا بیک سختی شدیم آنوقت دست و پا میزنیم و در صدد علاج بر می آیم ولیکن از گذشته ها نباید حرف زد در هر صورت تقاضا می کنم که اگر آن مطلب از مجلس امروز رای گرفته شده و میگذرد که حرفی ندارم و اگر گذشته نیست یک کمیسیون شش نفری از آقایانی که اطلاعاتشان از دیگران زیاد است انتخاب شود و این کار را هر چه زودتر انجام دهند.

مؤتمن الملک - عرض بنده را آقای فهمیم الملک فرمودند و بنده همین قدر عرض میکنم که این را نمی شود یکساله تجدید کرد برای اینکه انقضای دوره تقنینیه زود یک است و آنوقت ثانیاً باید تجدید شود شاید دچار بعضی اشکالات بشوند چون یک وقتی خودم در گمرک بودم می دانم که این اشخاص کاری و کافی هستند و اگر یکساله کثرتشان را تجدید کنیم بعد از یکسال یقین دارم که مجبور خواهیم شد اغلب همین ها را دوباره اجیر کنیم آنوقت ممکن است باز تقاضای دیگری بکنند و یک اضافه مواجعی بخواهند پس بهتر این است که از حالا همان اضافه مواجعی را که کمیسیون تصویب کرده است بآنها بدهیم و سه ساله هم کثرت آنها را تجدید کنیم دیگر مطلبی در راپورت نوشته شده و آن این است که اینها نه نفر بودند و دوفر از آنها را جواب کرده اند برای اینکه یکی ۱۲ هزار تومان و یکی ۸ هزار تومان حقوق داشتند و اینها هم که اضافه مواجعی خواستند چون دیدند دخلشان طوری است که خیلی مهم است و همانطور که آقای فهمیم الملک فرمودند بواسطه اطلاعات و سابقه که دارند نمیشود آنها را برداشت و دیگری بجای ایشان گذاشت ناچار اینطور پیشنهاد کردند که تجدید کثرت بشود آن دوفر دیگر را از شغل خودش جواب کرده اند

و همان مواجعی که سال سابق بایشان میدادند اجیر کردند.

وکیل الرعایا - بنده تصور میکنم که برای دفع کردن يك اشتباه اگر هم موافق باشیم لازم است که مطالب خود را عرض کنیم اولاً وظیفه بنده که يك نفر نماینده هشتم این است که باید مقتضیات وقت را در نظر بگیرم و بعد باید بدانم که چیزی که مملکت را می تواند بیک سعادت برساند حق شناسی است چون در ضمن بعضی مذاکرات بگوش من رسید که يك اشخاصی که خیلی لایق باشند برای کار حاضر نکرده اند اگر چه بجز از نمایندگان جواب داد که کار های شما را آنها میکنند ولیکن بنده عرض میکنم که خیلی اشخاص در ادارات گمرک امتحانات داده اند و آن اشخاص خیلی خوب بوده اند و الان خیلی کار های شمارا آنها میکنند و کارهای شما فقط همان گمرک نیست کارهای دیگری هم هست امروز يك کاری برای شما میکنند افلا که منفعت شما منظور باشد پس این ایراد بر آنها وارد نیست و اینکه لازم است که یک نفر ایرانی امروز ریاست یکی از ادارات را داشته باشد آنها هم کار خیلی اساسی است میان همین اشخاص هستند کسانی که بخوبی میتوانند ریاست بکنند اما دیگران حاضر نیستند که آنها را باین مقام بشناسند و این آنها را متزلزل میکند تا يك چندی دیگر هم لازم است که مستخدمین اروپائی در سرحدات باشد تا اینکه چشمشان را بهم بگذارند و هیچکس را نشناسند مثل اینکه تا بحال گذشته اند برای اینکه حق دولت را نگاه دارند و این اول خدمتی است که آنها کرده اند و بنده باز لازم می دانم عرض کنم که صحیح است این ایرادات مملکتی است هیچکدام از بلزیک چیزی نیاوردند که بمانند ولیکن باید از آنها ممنون شد که نمیکند مال دولت تصرف شود و این کار کوچک نیست و خبلی زحمت دارد که یک نفر مأمور مال دولت را نگاه دارد و نگذارد تلف شود و من مخالف آن اشخاصی هستم که میگویند که آن استخدام رای یکسال یاد سوال باشد برای اینکه خوب است که آن شخصی که میخواهد کار کنند این امیدواری را داشته باشد و بداند که خدمت او کم نشدنی است و بداند برای او باز هم ملاحظه در کار است بر فرض هم اگر به بنده ایرادی داشته باشد مقتضیات وقت را باید ملاحظه کنید و يك مژده هم برای شما دارم و آن این است که امساله برای بعضی از بنادر شایر برای ماه و یکی که معمره باشد سه ماه که شایر رسیده بود دیدم ۲۶۶ هزار تومان برای این ماه گذشته آن چه نسبت بشا ماهم سال گذشته امسال اضافه دار فقط معمره سه ماه بحساب رسیده بود و عجلتاً ۲۶۶ هزار تومان نسبت بسالهای گذشته شام تفاوت حساب دارند و بنده عرض میکنم که این رؤسای ادارات گمرک بقدری که حقوق گرفته اند در انجام آن خدمت فرو گذاری نکرده اند اگر بعضی اشخاص می بینند در این مملکت از آنها شکایت می کنند بنده عرض میکنم آنها همان هائی

هستند که همین بلزیکها نکنداشتند آنها مال دولت را بخورند و باین جهت از آنها شاکتی هستند و اینها فقط حقی که از همان مواجعیان است همان را بخورند و باین جهت تقاضا میکنم که تقاضای آنها را بکنند و اینها را بجای بنده بدهند و از آن یک امتیازی بدهند که سابقه شود برای دیگران این را لازم خواهد داشت که در همین جا خرج کنند با اینکه در جای دیگر از این گذشته ما باید بطوریکه در مملکت خودتان معمول است عمل کنیم نباید ملاحظه جاهانی دیگر را بکنیم از این جهت تقاضا میکنم که این را به پول ایرانی در بیاورند و بسابقه نظر نکنند که با یکی قرار داده اند و چه جور بود که بعد مجبور نشود دولت ایران که کثرت سایرین را با پول فرانک قرار بدهد ولی همین قدر عرض میکنم که وزارت مالیه باید بودجه بمجلس بفرستند نماینده آن وقت که حقوق آنها را میخواهند بفرستد از روی چه میزان معین خواهد کرد میتوسد حالا عرض نمیکنم که دو ساله باشد یا چهار ساله فقط عرض میکنم که يك تفاوت مدتی قرار بدهند که يك دفعه کثرت آنها تمام نشود و امرا دوجار معظورات بنمایند.

مهرز الملک - بعقیده بنده گویا این مسئله

(پیشنهاد آقای متین السلطنه بمضمون ذیل قرائت شد.)
 بنده پیشنهاد میکنم که وزارت مالیه مجدداً درخصوص مدت کنترات این مستخدمین با رئیس مستخدمین مکاتبات مذاکره و آخرین رای خود را بمجلس پیشنهاد کند

رئیس - در این پیشنهاد رای میگیریم کسانیکه با پیشنهاد آقای متین السلطنه موافقت قیام نمایند (اغلب قیام نمودند و تصویب شد) (در این موقع آقای منتصر السلطان راپورت کمیسیون را که عیناً درج میشود قرائت نموده در بعضی از مواد آن توضیحاتی دادند که نوشته میشود)

راپورت کمیسیون تفتیش ۱۲ شوال کمیسیون تفتیش نان دو جلسه در وزارت داخله تشکیل شد آقایان حاضر آقای میرزا رضاخان آقای معاضد السلطنه شاهزاده سلیمان میرزا آقای لواالدوله منتصر - السلطان معاون وزارت داخله مخبر همایون نماینده وزارت مالیه مخبر الممالک نماینده وزارت فواید عامه سه نفر هم از وکلای بلدییه ابتداء شروع به مذاکره از بابت انبار دارها و کلیه جنس طهران شد نظام نامه و صورتی نوشته شد که پس از ملاحظه و اصلاح آن راپورت بمجلس تقدیم خواهد شد در خصوص نان طهران مذاکرات شد که چند ماهنان لازم است و چه مقدار مسلم شد تا نه ماه دیگر که اسد است ۸۰ هزار خروار گندم لازم است نماینده وزارت داخله صورتی نشان دادند که وزارت مالیه ۴۴ هزار خروار جنس که ۱۰۵۰۰ خروار آن جو باشد و بقیه گندم از محل های ذیل تهیه نموده وزارت داخله همراهی نموده خواهد کرد تا با فوریت این قله وارد طهران شود از نماینده مالیه تحقیق شد که چه مقدار تاکنون وارد شده است فرمودند از خالصه اربابی طهران تا کنون چهار هزار و دوازده خروار و کسری گندم و سیصد و پنجاه و نه خروار و کسری جو وارد انبار شده ولی بتاریخ غره رمضان هفتصد و پنجاه خروار و ایضاً ۳۰۰ خروار حواله حاجی علی نقی و حاجی عباسقلی خباز باشی نموده اند و پرداخته ایم از جهت نان شهر معاون وزارت داخله رقمه انجمن بلدییه را که بحکومت تهران نوشته بود ارائه داد که قرار گذارده بودند نانرا از قراری منی ۲۲ شاهی بفروشند تا آخر ماه بسنگ تمام از ۲۲ رمضان در ۶ هبای فروخته اند و کم هم داده اند و قیمت گندم را بمالیه طهران پرداخته اند خرواری ده تومان و سه قران و نیز نماینده وزارت داخله اظهار نموده که حاجی علی نقی و حاجی عباسقلی خباز - باشی از هر باری سوخت یک شاهی و از هر یک باب دکان هفت شاهی و از تومانی قیمت یکصد دینار و از هر قبض که نوشته میشود یک هزار دینار خباز باشی ها می گیرند باین ملاحظه ها از ریاست خباز خانه خارج شدند ولی وجوه فوق را هنوز دریافت مینمایند.

منتصر السلطان - در این مسئله فوق توضیحی می دهم که بنده خودم از خباز های حیاط شاهی و پامنار سؤال کردم که شما برای چه این

مقدار را می دهید گفتند ناچاریم برای اینکه فدغن سکرند به آسیاب آنها که نبرید قدرت ناواباشی ها این قدر است با اینکه معزول شدند و می گیرند از نمایندگان بلدییه سؤال شد که چه مقدار جنس گرفته اید و علت سختی نان چه چیز است جواب دادند از قرار فوق خیلی گرفته ایم دو فقره حواله هم از وزارت داخله گرفته ایم که هنوز در یافت نشده است و علت سختی نان چند چیز است اول خباز باشی ها که از آن گندم شهر رمضان سیصد خروار به خبازها نداده است باز حمت زیاد یکصد و بیست خروار آنرا گرفتیم و میان خبازها قسمت نمودیم دویم عمل آب آسیابها تحقیق شد حال قیمت گندم را دولت چه میگیرد فرمودند خرواری دوازده تومان چون قیمت میدان از یازده تومان و هشت هزار تا دوازده تومان و سه هزار است گندمی که حاج علی نقی نگاه داشته بود دوست و چهار تومان میشود بلدییه دریافت نموده در باب آب آسیابها مذاکرات لازم شد شاهزاده جهانسوز میرزا از طرف بلدییه روانه تفتیش تمام آسیابها که طرف دولاب است شدند بواسطه کمی آب بسته شده بود بوزارت فواید عامه از طرف وزارت داخله نوشته شد که قنات کوچک سلطنت آباد را اجازه بدهند جهت آسیابهای دولاب و از همین قرار رفتار شد از نمایندگان مالیه تحقیق شد که این جنسها تا کی وارد میشود جواب داد جنس اربابی طهران بعضی اشکالات دارد منتصر السلطان اشکالات او همین است که بعضی راپورتها که باید از مجلس بگذرد و آنها نگذاشته است خوب است زودتر بگذرد چون بعضی جنسها است که راجع بسالارالدوله و سایرین است و توقیف است تا از مجلس نگذرد وزارت مالیه نمیتواند که مالیات را بگیرد ولی احتمال دارد تا سه ماه دیگر وارد انبار شود در باب جنس ساوه جواب دادند چون مالیات پده تمام سرباز است خیلی عمل ساوه سخت است جنس قزوین را هم مقاطعه دادم بچند نفر که سه ماهه در طهران تحویل بدهند در باب جنس عراق هم چون در بعضی مجال عراق جنس کم است و اگر عیناً دریافت داریم خیلی سختی پیش خواهد آمد کرایه هم بسیار گران است دیگر مانعی نیست آنرا هم سه ماهه ممکن است حل نمایم در باب میدان چون تمام جنس پده از محترمین هستند و خیلی سخت است وصول نمودن لهذا وصول آن با وزارت داخله و مالیه است.

در باب زنجان هم فرمودند اسباب حمل موجود نیست از کمیانی خالصه تحقیق شد که جنس خالصه را تا کی تحویل میدهد جواب دادند چون عیناً شتر در زیر بار هندوانه و غیره لهذا زیادتر از روزی یکصد خروار ممکن نیست تحویل انبار طهران شود پس از یک ماه دیگر ممکن است که زیادتر حمل شود شاید تا روزی دوست خروار هم حمل شود از نمایندگان بلدییه سؤال شد نظریات بلدییه در باب تهیه جنس چیست جواب دادند طریقه اصلاح آن بیکسی از دو قسم ممکن است اول این که دولت هزار خروار از جنس خود را زودتر وارد نموده بفروشد و پول آن را بیک قسم صحیح بگذارد جهت خرید گندم از اطراف عراق و خمسه که مدام خرید نموده وارد نمایند تا اسباب آسایش فراهم شود یا اقلابست و

پنجاه خروار گندم در انبار موجود نموده تعویل بدهند ماها از طهران و اطراف شهر طهران را قول میدهم که اسباب آسایش فراهم شود و سختی در امر نان نشود.

وزیر امور خارجه - چند سؤال بود که اخیراً از وزارت خارجه شده بنده حاضر شدم که جواب بدهم (گفته شد وقت تنگ است و موقع سؤال نیست.)

رئیس - یک پیشنهادی هم در این باب شده است قرائت میشود [بمضمون ذیل قرائت شد چون عمل گندم در اطراف طهران و ولایات همدان و قیره کمال اهمیت را دارد بنده پیشنهاد می کنم که مجلس علاوه بر تفتیش یک حق نظارتی هم بآن هیئت داده که نظارت نمایند.]

حاجی عز الممالک - عرض میکنم که چون حالیه گندم در عراق و خمسه بنده اطلاع دارم که بیک اندازه ارزان است و حملش سخت است اگر از طرف دولت مساعدت شود آسان میشود والا بعد از این دچار اشکالات بزرگ خواهیم بود باین جهت بواسطه نبودن وزارت داخله بنده اهمیت میدهم که یک نظارتی باین کمیسیون بدهند و هر چه زودتر داخل اینکار بشود و با وجود اینکه در آنجا ها گندم ارزان است خیلی سهل است که حمل شود و هزار گونه اشکالات پیش خواهد آمد.

شیخ اسدالله - تفتیش امرش بالا تر از نظارت است در صورتیکه تفتیش نتیجه ندهد نظارت چه نتیجه خواهد داشت بنده عرض میکنم که یک قدری بالاتر از این باید اختیار بدهیم باین کمیسیون که یک قدری داخل عملیات بشوند و همراهی بکنند در باب آوردن غله بشهر از قراریکه راپورت داده اند خیلی جس در شهر دارند اگر بهمین قسم بگذرد دچار محظورات خواهیم شد خوب است مجلس اجازه بدهد داخل در عملیات بشوند از قرار راپورتی که کمیسیون تفتیش داده اند بعضی از خبازها در این باب تعدیات میکنند نمیدانم اگر وزیر داخله نیست وزارت داخله که هست چرا باید جلو گیری نشود خوب است از طرف مجلس بوزارت داخله اخطار شود که در کمال سختی جلو گیری از اینگونه اعمال بشود.

منتصر السلطان - در مسئله نان یک نکته بود که میخواستم عرض کنم که علت اینکه نان کم است چیست و این را عرض کنم که باید مجلس خیلی مساعدت کند همه ساله قلمرو طهران بیست هزار خروار کم بود که اطراف با شتر دار می آوردند و این همه ساله معمول بوده امساله بموجب تحقیقات که شده است و ممیزین که از طرف دولت رفته اند تفتیش کرده اند چهل هزار خروار کسر معجل داریم یعنی بدولت و ارباب ملک و رعیت ضرر وارد شده این میشود که شصت هزار خروار طهران امساله کسر معجل دارد که دولت باید بهزار زحمت بیاورد این راپورتی است که کمیسیون داده است و امروز وزارت داخله محتاج است که مجلس تصویب کند که این کمیسیون چند روز برود کار را تسویه و اصلاح کند و اگر خواهد فقط تفتیش باشد همین است که مردمی کافد آورده و زیاده بر این کمیسیون دیگر کاری ندارد خوب است

اجازه داده شود که بروند و کار را اصلاح کنند.

ادیبالتجار - عجب است يك مذاکره که خیلی اهمیت دارد بلکه با اعتقاد بنده از اهمیت مذاکرات مجلس اهمیتش بیشتر است بعد از انتظار زیاد که از حضرت رئیس اجازه میگیرم که عرض کنم و شاید چهار که صحبت بشود و يك علاج و چاره جوئی برای آنکار بشود و مردم راحت شوند و خاطر مجلس شورای ملی هم از پیرشانی مردم آسوده شود بعضی از آقایان بگوش خود شنیدم که فرمودند این قابل مذاکره نیست با اینکه همه میدانید این مسئله از اغلب مذاکرات ما در ایران خصوصاً در طهران که پایتخت است اهمیت آن زیادتر است و اساسی است آقایان همه میدانید که این مطلب اساسیست در طهران (بعضی گفتند این مطلب جزء دستور نیست)

ادیبالتجار - جزء دستور باشد یا نباشد بنده عرض میکنم آقایانی که دلشان بحال این مردم بیچاره میسوزد که صبح میروند دو ساعت از ظهر گذشته میآیند و در فرمان خور در خانه منتظر دارند تصدیق عرایض بنده را خواهند کرد بنده عرض میکنم این مطلب امروزه خیلی اهمیت دارد و اینکه وزیر داخله اینطور گفت نماینده وزارت مالیه اینطور جواب داد اینها اسباب آسودگی مردم و خاطر جمعی مجلس نمیشود هرگز مجلس نمایندگان ملت را متقاعد نمیکند اگر وزارت داخله در این باب اقدامات مجدانه میکرد امروز باز امر نان اینطور نمیشد در ماه رمضان خاطر آقایان هست که فرمانفرما وزیر داخله سابق آمد اینجا در این محل نطق ایستاد و در جواب سؤال بنده چه گفت گفت ۴۴ هزار خروار گندم تهیه کردم و چند هزار خروار جو هم باید بیاورند و همین طور از کجا و کجا صورت دادو گفت دیگر نان ارزان میشود و مردم آسوده میشوند برای اینکه من اینطور نقشه کشیده ام و يك طوری خواهد شد که دیگر آن اشکالات فراهم نیاید و هیچ نتیجه بر آن مرتب نشد و اگر خاطر شما را آسوده می کرد باز اینطور دچار زحمات نمی شدید و هر روز هم کمی بیشتر تغییرات در ادوات شما پیدا می شود پس معلوم می شود آن اقدامات قوی و آن حرفها برای مردم نان نمیشود زن و مرد طهران نان می خواهند باید فکرنان کرد کمیسیون تفتیش در جواب بنده گفتند که مجلس ما را از برای تفتیش فرستاده و ما هم تفتیش خودمان را کردیم و بیان مفصلی فرمودند آن اخبار مطلق را بما ندادند که ما اطلاع کاملی در این کار بکنیم و اگر لازم باشد مجلس یا اختیار نامی بما بدهند که بتوانیم بیشتر کار بکنیم بنده عرض می کنم مجلس شما اجازه تفتیش اینطور نداده است که شما بروید به بینید فقط دیدن خودتان را بیابید اینجا بگوئید ابا همچو تفتیش شما نداده است مجلس شما اجازه تفتیش داده است اینطور که وزارت را و ادار کنید مسئولش بدانید مسئولش قرار بدهید حکماً از او بخواهید که زودتر اقدامات نافعی در اینکار بکند بنده اینجا میگویم و استدعا می کنم (حالا هر کس با بنده مخالف است بیاید اینجا محل نطق و جواب به گوید) که اگر تا چهار ساعت یا پنج ساعت از شب گذشته هم هست بنشینید مذاکره کنید تبادل افکار کنید و تکلیف هیئت تفتیش را معین کنید و فردا بروند و جداً مشغول کابشوند و امران

را تسهیل کنند و الله بالله مردم ۷۰ نفر ۸ نفر مارا می بینند میگویند نان را درست کنید و خودم دیدم که مردم از صبح میروند دکان نانوائی و تا دو ساعت از ظهر معطلند نان مردم را درست کنید که نان و گوشت در این شهر از مطالب اساسی است

سلیمان میرزا - این حسابی را که آقای منتصر السلطان کردند صحیح است و همین طور است که فرمودند اما باید دانست که صاحب جمعهای ما هراوقات شاعرانه را خوب بلد هستند و از برای اینکه حساب دولت را بپردازند همیشه هراوقات شاعرانه میگویند و اگر هم فرض کنید با آنها خسارتی وارد آمده اسباب چینیها می کنند که جمع دولت را بر نمایند والا از قدیم طهران و اطراف يك ایستاتستیک صحیحی نداشته است تا اینکه بدانیم این اظهارات صحیح است و هم چنین این خسارتی را که می گویند این يك چیزی است که کمپانی خالصه ادعا میکرد و از برای اینکه حساب دولت شاید درست شود چنانچه شاهزاده جهانسوز میرزا نماینده بلدیة از طرف وزارت داخله مأمور شد برای رسیدگی فرمودند که در خیلی دهات این خسارت وارد نشده و اگر هم وارد شده در بعضی از دهات يك سنبل و در بعضی از آنها نصف سنبل زده شده و خیلی کم است و عشر این مقدارها وارد نشده ولی از آنچه که در باب عمل نان گفتگو می شود از برای احتیاط است زمستان خواهد شد و راه هابند خواهد آمد و این گندم هارا برای احتیاط دولت باید در انبارش داشته باشد که دچار اشکالات نشود والا این طور نیست خورده مالکها بتجربه ثابت شده است که مجبور هستند بفروشند و هیچوقت بازار فروش را نمی گذارند و همیشه معمول بود که در میدان در آن اوقاتی که وسائل حمل و نقل را فراهم میکردیم دو برابر گندم دولت گندم وارد میکردند همیشه وقتی که دولت در زمستان برای گندم فکر میکرد صد خروار از اطراف گندم وارد می کردند از امر نان باید تا اندازه مطمئن بود که تقریباً خوب است ولی اگر خباز باشی ها بگذارند و همانطور که ملاحظه فرمودید از هزار و پانصد خروار یککه آمده اند بلدیة را متقاعد کرده اند سه صد خروارش را تحقیقاً می دانم همین طور که راپورت داده اند هنوز نگرفته اند پس ملاحظه فرمائید در صورتی که در رمضان این اشکالات را برای بلدیة تراشیدند و این مقدار گندم را گرفته اند باقی همه را خورده مالکها وارد کرده اند و امروز هم بهتر تر نبیی باشد این نانوائیها می خواهند این اشکالات را فراهم بکنند و می خواهند انبار دولت را از حیث جنس کم بکنند و مقداری به نرخ بیاورند و آن وقت يك دوسه روزی کبسه خودشانرا برمی کنند پس اگر همین طوری که آقای ادیبالتجار اظهار کردند و لازم است که تصویب شود ولی عرض میکنم در دولت يك ۴۶ هزار خروار گندم در انبار طهران حاضر داشته باشد برای احتیاط است عمده اصلاحی که باید کرد باید ترتیب خباز باشیها را برداشت که مردم آزادانه بتوانند گندم وارد کنند سایرین هم سهل تر دسترسی داشته باشند و همین طوری که عرض کردم باز هم مکرر میکنم که دولت این مقدار را باید برای احتیاط فراهم کند و او اینکه برای نان عسرتی فراهم نشود .

رئیس - این جایک پیشنهادی شده است از طرف آقای حاج عزالمالک باید در آن خصوص رای بگیریم ولی عده برای اخذ رای کافی نیست و مذاکره در این باب هم فایده ندارد و فعلاً این مسئله را می گذاریم بجلسه آتی که نتیجه آن معلوم شود

ادیبالتجار - کمیسیون تفتیش فردا باید بروند و مشغول کار باشند یا خیر .

رئیس - کمیسیون تفتیش وظیفه تفتیش خود را دارند ولی برای اختیارات دیگر لازم است که مجلس رای بدهد .

آقامیرزا ابراهیم خان - بنده تفتیش این کمیسیون را ناقص می دانم و چند فقره تقاضا دارم اجازه فرمائید عرایض خودم را عرض کنم (جمعی نیز اجازه نطق خواستند)

رئیس - عجالاً وقت هم گذشته است در این خصوص مذاکره نمی شود جلسه آتی این مطلب موضوع مذاکره میشود آنوقت آقایان اظهارات خودشانرا بفرمائید جلسه آتی روز شنبه است دستور آن راپورت کمیسیون راجع بیودجه مجلس شور در بقیه قانون ثبت اسناد .

(مجلس يك ساعت و نیم از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۱۶۰

صورت مشروح روز شنبه ۱۸ شهر شوال المکرم ۱۳۲۸

مجلس دو ساعت و نیم قبل از غروب آفتاب در تحت ریاست آقای ذکاء الملک تشکیل شد .

صورت جلسه پنجشنبه (۱۶) را آقای معاضد الملک قرائت نمود .

غائبین جلسه قبل - سرمنشی قلبیخان بختیاری - آقای میرزا اسمعیل نوبری - حاجی میرزا آقا قوام الاسلام - صدیق حضرت - سیددار اعظم - آقا سیدعلی آقازدی .

بدون اجازه .

آقایان - حاجی محمد کریم خان قشقائی - وحید الملک (۱۵) دقیقه آقا شیخ حسین یزدی (۲۵) دقیقه - آقا شیخ اسمعیل مشرودی (۲۰) دقیقه - آقا شیخ رضا نیم ساعت - حاجی وکیل الرعایا نیم ساعت سردار اسعد (۲۰) دقیقه - آقای امام جمعه خوئی (۲۰) دقیقه - میرزا رضا خان نائینی (۳۰) دقیقه - آقایان حاج میرزا زین العابدین قمی - حاج مصدق الممالک مریش بودند .

رئیس - در باب صورت مجلس ملاحظاتی هست فرمائید .

ارباب کیخسرو بنده دو عرض دارم یکی راجع بصورت مجلس و یکی هم بعد اگر اجازه فرمائید عرض میکنم .

اما راجع بصورت مجلس این است که این که آقای حاج محمد کریم خان را بدون اجازه غائب نوشته اند برای این بود که اجازه نامه ایشان دیر رسیده بود بعد که اجازه نامه فرستادند معلوم شد اجازه داشته اند .

ادیبالتجار - چند نفر را در صورت مجلس چند روز است غایب با اجازه مینویسند در صورتی که بعضی از آنها مثل آقای صدیق حضرت شنیده ایم که استعفای ایشان بهیئت رئیسه رسیده است اگر صحبت